

**20 januari 2020 in De Donk Ulvenhout.
Met dank aan Joop van Riet**

1) Opening, welkom en vaststelling agenda ALV

Om 19u30 opent voorzitter Jettie Rattink deze 8^e algemene ledenvergadering van de Vereniging Markdal en verwelkomt de ca 50 belangstellenden.

Er blijkt desgevraagd geen bezwaar dat er gefilmd wordt door Vincent Oudendijk voor een toekomstige documentaire.

De voorzitter blikt even terug: Het is nu 7 jaar geleden dat de Vereniging Markdal met dit bestuur voor Vereniging en Stichting van start ging in de verwachting dat het al met al zo'n vijf zes jaar zou duren. De oprichting van de Vereniging was het gevolg van het initiatief van zes natuurverenigingen en lokale agrariërs. Dit als reactie op het niet slagen van het reconstructietraject voor de ruilverkaveling Ulvenhout-Galder. Het provinciebestuur schoof daardoor de aanpak van het Markdal door naar verder op de politieke agenda. Het initiatief van het platform, wat later de Vereniging, kreeg aansluiting bij drie initiatieven voor natuurontwikkeling in Brabant. De aanpak van de vereniging sloot aan bij initiatieven voor bestuurlijke vernieuwing werd daarmee een 'pilot'.

Het planten van een inheemse Fladder Iep in 2013 bij de Scheele Brug, om de ondertekening van de

overeenkomst tussen Provincie en Vereniging Markdal te markeren, vormde de start. Daarna deden veel mensen mee aan de ontwerp-schetsessies voor de aanpassing van de loop van de mark in het kader van de maatregelen voor de Kader Richtlijn Water en de inrichting van 100 ha nieuwe natuur. Om benodigde gronden te verwerven kon, naast aankoop, het meerwaarde traject voor een Sterker Brabant benut worden. Via bestemmingsverruiming konden zo meer gronden verworven worden. Dit alles - zo werd benadrukt - volgens verrekening conform de provinciale vereveningsregels en taxaties, dus zonder 'cadeautjes'. Voor deze werkwijze 'in de geest van de omgevingswet' kreeg de Vereniging de Eenvoudig Beter Trofee van de Minister. Niettemin moest toch het hele Bestemmingsplan proces doorlopen worden. Dat proces nam meer tijd en is nu voor een groot deel achter de rug zodat de hermeandering voorbereid kan worden. Daarvoor is inmiddels een bureau geselecteerd om alle eerdere informatie en het Voorkeurs Alternatief (VKA) in een voorlopig en deels in een definitief ontwerp te vertalen.

Vraag: Uit het publiek wordt gevraagd wat die hermeandering omvat en of er bij dat alles ook aandacht is voor waterkwaliteit, waterberging en biodiversiteit?

Geantwoord wordt, dat dat juist de doelen zijn waar het om gaat, o.a. gebaseerd op verplichtingen volgens de Kader Richtlijn water (EU richtlijn). Naast de aanpassing aan de Mark en de inrichting van een groot deel van het Natuur Netwerk Brabant was (via de Overeenkomst) de Vereniging ook gevraagd om een nieuwe functie voor de Strijbeekse Boerderij de 'Markhoeve' te ontwikkelen. Dat vroeg ook ongedacht veel inspanning, maar deze zomer zal, naar verwachting, de bouw van een op innovatie in landbouw gericht bedrijfsverzamelgebouw gereed zijn.

Het hele proces tot nu toe nam zeven jaar en dat is meer dan destijds gedacht. Het was/is ook heel intensief met een grote werkbelasting. Dat vraagt in de volgende fase, de uitvoeringsfase, ook om een andere organisatie met minder tijdbesteding voor bestuursleden, zoals ook door kandidaat bestuursleden gevraagd werd. Tot zover de introductie met een terugblik en toelichting op de agenda.

De notitie onder agendapunt drie heeft u een nadere indruk gegeven van de voorgestelde wijzigingen in de organisatie.

Figuur 1: Start overeenkomst nov. 2013.

2) Goedkeuring concept-notulen ALV 20 mei 2019

Besluit: Met dank aan de secretaris worden de notulen zonder opmerkingen goedgekeurd.

3) Notitie als toelichting behorend bij de volgende agendapunten.

Besluit: De notitie wordt ter kennisname aangenomen.

De vraag over de ontwikkelingen bij de Markhoeve komt later aan de orde.

4) Voorstel tot besluit aanpassing statuten van de vereniging Markdal, duurzaam en vitaal.

Als nieuwe aspecten voor de statuten worden genoemd:

- het secretariaat zal gevestigd worden in de Markhoeve in de gemeente Alphen- Chaam.
- de opmerking van de notaris dat, de Vereniging met zijn ledenraad c.q. 'bestuur van de Vereniging', het hoogste orgaan is, en er daarom geen sprake kan zijn van, voor de vereniging, van een Raad van Toezicht, maar wel een Raad van Advies.
- de Raad van Toezicht functioneert wel als toezichthoudend orgaan voor de Stichting(en). Leden van de RvT worden benoemd op voorstel van RvT. De ALV kan met een twee derde meerderheid anders besluiten.
- in het art. 2 met het Doel van de Vereniging zal ook de op te stellen overeenkomst van Vereniging met Stichting(en) genoemd worden.
- de diversiteit van het Algemeen Beraad is en blijft een groot goed, dat door het Verenigingsbestuur in stand moet worden gehouden, ook bij de nieuwe functie van het AB.

Besluit: Over de notitie en de aanvullende opmerkingen zijn geen vragen, zodat de Algemene Ledenvergadering instemt met deze voorstellen.

4) Voorstel tot besluit aanpassing statuten de Stichting Markdal, duurzaam en vitaal.

Deze voorstellen zijn werkende weg al bij agenda punt 3) besproken.

Besluit: De Algemene Ledenvergadering stemt in met deze voorstellen tot aanpassing van de statuten voor de uitvoerende Stichting.

5) Benoeming leden Bestuur vereniging en leden Algemeen Beraad

Allereerst verwelkomt voorzitter Jettie het 200^e lid: Johan Lips. Dit is na 7 jaar een mooi rond getal. Het netwerk van de vereniging is vele malen groter, immers er zijn ook organisaties als wijk-, dorpsraden, en milieu organisaties lid van de vereniging. Daarnaast zijn er velen die meedenken en mee werken zonder lid te zijn van de vereniging. Johan wordt verwelkomt met 'De ode aan het Markdal' van Pien Storm van Leeuwen. Johan motiveert zijn lidmaatschap vanwege zijn interesse in het prachtige gebied waar hij met wandelen en fietsen al veel van geniet. Hij geeft aan dat hij ook in een werkgroep of anderszins zijn (actieve) bijdrage aan de plannen van de vereniging wil leveren.

Besluit: Het voorstel voor de benoeming van de leden van het Verenigingsbestuur en het Algemeen Beraad wordt unaniem door de Algemene Ledenvergadering gesteund. Met dank aan al het werk van Dorien Brinkhoff en Esther Jansen is daarmee de nieuwe structuur vastgesteld.

Figuur 2: Welkom aan 200^e lid, Johan Lips.

Voor de Stichtingsbesturen zijn er al enkele kandidaat leden benaderd. Totdat dit definitief is, zal het Verenigingsbestuur dit (net als nu) waarnemen. Verder betreft het veelal functiewisselingen met blijvende betrokkenheid, zodat het behalve bij Piet van Iersel en Wieke Bonthuis geen afscheid is. Omdat zij niet aanwezig konden zijn zullen ze apart bedankt worden voor hun inzet door de jaren heen. Met ondersteuning van de benoemingen spreekt Joop van Riet zijn zorgen uit over de werkbelasting. Waar de aanleiding voor de nieuwe structuur de te grote werkbelasting van bestuursleden was, is het resultaat dat Sjef naast zijn andere werkzaamheden een dubbele voorzittersfunctie a.i. gaat vervullen. Gehoopt wordt dat dit vanwege de grote werkbelasting slechts een korte periode zal zijn.

Figuur 3: Nieuwe bestuursleden Ruurd Dijkman, Chanan Hornstra en (ontbrekend) Mariet Jansen.

Vraag: Gevraagd wordt naar de werkzaamheden west van perceel Ulvenhoutselaan waar door het verwijderen van een duiker ook de wandelpassage (onderdeel van de beoogde recreatieve structuur) doorbroken is.

Afspraak: Jettie neemt de vraag mee en zal Marcel van Miert vragen om een adequaat antwoord.

6) Overzicht van werkgroepen v.d. vereniging

Er kan ook ad hoc en door niet-leden voor bijv. een onderwerp of sessie deelgenomen worden aan een werkgroep. Alles op basis van persoonlijke kennis en titel. Het is een permanente oproep om zo mede vorm te geven aan een duurzaam en vitaal Markdal.

Met Verenigingen, organisaties etc. wordt naar behoefte afzonderlijk overlegd.

Besluit: De ALV neemt dit overzicht van de Verenigings-werkgroepen voor kennisgeving aan.

7) Vaststellen van de begroting 2020 van de vereniging

Vraag: Gevraagd wordt of dit nieuwe gegevens zijn. Geantwoord wordt dat het de indicatieve Verenigingsbegroting is. Op de ALV van mei zal met de jaarstukken ook de definitieve begroting gepresenteerd worden.

Vraag: Ook wordt desgevraagd toegelicht dat de post van € 8000.- bestemd is om ten behoeve van de Stichting o.a. het proces met schetsessies, ontwerp en werkgroep bijeenkomsten te faciliteren. Het zijn dus geen bestuurskosten.

Vraag: Naar aanleiding van een vraag over de Markhoeve wordt gemeld dat de begroting zal veranderen, want de Vereniging zal na het in gebruik nemen van de Markhoeve na de zomer ook een gedeelte huren. Ardie van Honk (directievoering) geeft een toelichting over de Markhoeve: deze wordt nu al benut als proefboerderij, het wordt straks een bedrijfsverzamelgebouw voor de doelstellingen van de Vereniging met bijv. agrarisch onderwijs, advies lokale ondernemers, verenigingsruimte, agrarisch informatiepunt, etc. met een zo duurzaam mogelijke constructie. Vanwege de stikstof problematiek is er enige vertraging opgetreden.

Vraag: naar aanleiding van de lidmaatschapsbijdragen, die al 7 jaar lang onveranderd zijn, wordt gevraagd of dit voldoende is om de uitgaven te blijven dekken?

Afspraak: Het verenigingsbestuur zal dit nagaan en komt terug met een voorstel in de volgende ALV van mei.

Besluit: De ALV stemt met deze opmerkingen in met deze indicatieve Verenigingsbegroting voor 2020.

8) Rondvraag.

Hier wordt geen gebruik van gemaakt. Daarmee wordt het huishoudelijke en formele deel van deze 8^e Algemene Ledenvergadering besloten.

Verslag gezien door:

***** P A U Z E *****

Inhoudelijke gedeelte van de 8^e ALV:

9) Stand van zaken door Marcel van Miert – procescoördinator Stichting Markdal.

De bestemmingsplannen voor het Markdal zijn eind december door de gemeenteraden van Alphen-Chaam en Breda vastgesteld. Deze zijn in te zien via www.ruimtelijkeplannen.nl. en worden binnenkort ter visie gelegd. Op een vraag of er een doorsteek door het Markdal komt, wordt geantwoord dat er inderdaad een oost-west Markdal passage van Galder naar Strijbeek vv zal komen.

Qua natuur komt er nu ca 100 ha bij, waardoor en een massief stuk natuur ingericht kan worden.

Nu bestaat de Mark in feite uit compartimenten met stilstaand water, met een diepte van ca 3 meter waar niets groeit. Bovendien gaat de energie van het stromende water – die voor de natuurlijke dynamiek moet zorgen - bij de stuwen verloren. Met meanders en meer stromend water zal de Mark weer natuurlijk ingericht gaan worden.

Van de provinciale restopgave voor het Markdal wordt nu ruim 100 ha gerealiseerd, waar na er voor een volgende fase nog een aantal ha's resteert. Al duurt het inmiddels langer, er zijn nu belangrijke stappen gezet.

Figuur 4; 'schop' in de grond !

10) Bureau Royal HaskoningDHV – presentatie door Chris van Doveren (projectleider).

Royal HaskoningDHV heeft recent de opdracht van Vereniging Markdal en Waterschap Brabantse Delta verworven om procesmatig de uitwerking van het Voorkeurs Alternatief in een ontwerp vorm te gaan geven. Chris licht dit verder toe.

Vragen: gevraagd wordt hoe nu al aan ontwerpen gewerkt kan worden, terwijl recent toegelicht is dat er voor de besluitvorming nog een procedure Waterwet via het Waterschap doorlopen moet gaan worden. Het antwoord is dat dit deels klopt, er is allereerst onderzoek nodig om tot een voorlopig of definitief ontwerp

te komen. In een zuidelijke deel, waar gronden al eigendom zijn, kan dan tot realisatie over gegaan worden. Voor de andere gronden zal een voorlopig ontwerp de besluitvorming via de Waterwetprocedure volgen. De andere vraag is of het waterschap naast de aandacht voor hydrologie ook aandacht geeft aan de ecologie? Het positieve antwoord is dat het waterschap¹ juist op basis van de eu Kader Richtlijn Water ecologische doelen heeft en de water ecologie moet herstellen.

Vraag over aansturing. Op de vraag over het opdrachtgeverschap is het antwoord² als volgt: Waterschap en Vereniging zijn een samenwerking aangegaan. In die samenwerkingsovereenkomst is afgesproken dat de Vereniging de regie over het gebiedsproces heeft. Wat het opdrachtgeverschap betreft, is in formele zin het waterschap de opdrachtgever richting HaskoningDHV. Het waterschap treedt daarbij mede namens de Vereniging op.

De planning van HaskoningDHV is dat vanaf maart/mei tot sept. Samen met de vereniging er overleg is met werkgroepen, deelgebied bijeenkomsten, partners als gemeenten etc. De communicatie wordt door het bureau samen met het Waterschap en de vereniging opgepakt.

Vraag over stuwen: Vanuit het Waterschap³ wordt er op gewezen dat er nog geen definitieve bestuurlijke besluiten over de stuwen genomen zijn. Wel is er het Voorkeursalternatief (VKA) waarin er vanuit gegaan wordt dat de stuw bij de Blauwe Kamer kan komen te vervallen en die bij Galder alleen bij piekafvoeren zal functioneren. Nader onderzoek moet een en ander nog bevestigen. In ieder geval staat vast dat alle stuwen vis passeerbaar zullen worden.

Vraag over fasering: in het zuidelijke deel zijn veel gronden al eigendom van Vereniging Markdal en Natuurmonumenten. Daar kan gestart worden. De fasering wordt dus bepaald door beschikbaarheid gronden.

11) Schets van verdergaande ambities van Vereniging Markdal – door Sjef Langeveld.

Als nieuwe voorzitter (a.i.) geeft Sjef een schets van de Vereniging waarin vertrouwelijkheid steeds een groot goed is en zal blijven. De Kracht van Vereniging is ook de legitimering vanuit de streek naar andere partijen. Maatschappelijk is dit goed verankerd, bestuurlijk kan het soms beter. Door het verlenen van het 'Right to Challenge' door het ministerie van Binnenlandse zaken (BZK) is een stap gezet. Binnenkort komt er een grote (bestuurlijk en ambtelijke) bijeenkomst die de werkwijze voor de komende jaren formeel verder kan brengen.

Voor de komende tijd staan o.a. de voortzetting van de overeenkomst (extra 120 ha) met de provincie, toekomstgesprekken met vele agrariërs over duurzame land-tuinbouw, energie transitie beginnend in Strijbeek, het toekomstig beheer in het 'Dal van de Mark' en natuurlijk de realisering van de nieuwe loop van de Mark op de agenda. De basis daarvoor blijft de werkwijze : samenwerken, zelf regie voeren, werken van binnenuit, werken in bestuurlijke verantwoordelijkheid.

Via de wg beheer is aan de Vereniging gevraagd om voor het gehele beheer in het Markdal tot een organisatie te komen podium voor de gezamenlijke regie. Voor de vereniging is het daarbij essentieel om tot een 'eigen' grondpositie te komen. Belangrijke basis daarvoor is of de Vereniging zelf de verworven gronden in eigendom wil/kan houden. Daarvoor dient 15% van de aankoopwaarde als eigen bijdrage beschikbaar te komen. Dit is uiteraard een flink bedrag, waarvoor een wervingsactie ter financiering met bijv. donaties, giften, schenkingen, certificaten, etc. nodig zal zijn. De kernvraag is of we als Vereniging voor een gezamenlijk eigenaarschap zijn, zo ja dan is de vraag hoe kan de de 15% eigen bijdrage gefinancierd worden.

Peiling: In de vorm van een peiling wordt deze vraag nu aan de aanwezigen voorgelegd.

---

¹ ter info: OK met Peter Jansen.

² ter info: gecheckt met Waterschap (Peter Janssen)

³ idem OK van Peter.

Reacties: Voor een gewogen oordeel wordt gevraagd naar de voor- en nadelen, de (financiële) consequentie(s), draagkracht vereniging, aansprakelijkheid bestuurders, de keuze tussen eigen beheer of door de natuurbeherende organisaties? Als voordelen worden genoemd het voorkomen van versnippering, vanuit eigendom meer zeggenschap en sterkere positie. De verantwoordelijkheid wordt groter en de binding met het Markdal ook. Indien de Vereniging de 15% niet zou financieren, resteert een andere optie van koop door vermogende particulieren, met een risico van versnippering in beheer.

Conclusie: Ondanks het plotseling agenderen en vanwege het voordeel voor een gezamenlijk beheer is er bij de peiling met handopsteken een meerderheid voor een positieve grondhouding om de financiering van de 15% eigen bijdrage vanuit de Vereniging te gaan onderzoeken en de uitkomst in een volgende Ledenvergadering te melden.

Eerste Steenlegging Markhoeve.

Sjef als nieuwe voorzitter a.i. meldt - zonder dat de scheidende voorzitter Jettie Rattink dit wist - de opdracht van Dagelijks Bestuur en Algemeen Beraad aan haar om bij de bouw van de Markhoeve de eerste steen te leggen. Deze zal bestaan uit een ensemble van gevonden resten van stenen uit de diverse periodes van de Markhoeve, zoals een stertegel, IJsselsteentje, etc. Het patroon van de stertegel symboliseert dat “de ideeën van uit het midden komen, van binnenuit”.

12) Afsluiting:

Nog ruim voor tien uur wordt deze 8^e ALV afgesloten, waarna er royaal gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheid om onderling na te praten.

Figuur 5: Werkzaamheden aan Markhoeve